

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра адміністративного та фінансового права**

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО

напрямок підготовки **08 «Право»**
спеціальність **081 «Право»**

Львів – 2017 рік

I. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

ТЕМА 1: Поняття і завдання адміністративного судочинства в Україні

Мета заняття: розкрити значення основних понятійних категорій, що використовуються, правову природу відповідних їм явищ та встановити їхні взаємозв'язки між собою

План

Розмежування понять «адміністративне судочинство», «адміністративний процес», «адміністративний процес» та «адміністративна процедура». Моделі адміністративної юстиції: загальна характеристика.

Поняття, предмет, метод і система адміністративного процесуального права.

Джерела адміністративного процесуального права.

Завдання адміністративного судочинства.

Співвідношення адміністративного процесу з іншими видами судового процесу.

Особливості і винятковість конституційної юрисдикції. Відмінність адміністративного судочинства від цивільного і господарського судочинства. Зміст спору про право публічне і право приватне. Проблеми розмежування юрисдикції судів. Відмінність адміністративного судочинства від кримінального судочинства.

Хід заняття:

1. Організаційна частина (5-7 хв.)
2. Мотивація та стимулювання навчальної діяльності студентів (5хв.)
3. Обговорення навчальних питань (65 хв.)
4. Підведення підсумків заняття (до 5 хв.)
5. Домашнє завдання.

Основне законодавство та література до теми:

Законодавство і спеціальна література :

1. Конституція України. – К., 2014.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005р. (зі змінами)
3. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар: У 2-х т. / За заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К.: Книги для бізнесу, 2007.
4. Закон України «Про Конституційний Суд України» (зі змінами).
5. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (зі змінами).
6. Белкін Л.М. Ефективний захист прав юридичних та/або фізичних осіб як чинник визначення адміністративної судової юрисдикції // Адміністративне право і процес. – 2012. - №1. – С.88-95.
7. Зеленцов А.Б. Контроль за деятельностью исполнительной власти в зарубежных странах: Учеб.пособие. – М., 2002.
8. Кампо В., Ткач Г. Про запровадження органів адміністративної юстиції (адміністративних судів) // Право України. – 1992. - №8.

9. Ківалов С., Біла-Тіунова Л. Теоретико-правові засади адміністративного судочинства: проблеми і перспективи // Право України. – 2013. - №12. – С. 193-207.
10. Коломієць Т., Лютиков П. Проблеми правового розмежування адміністративної та господарської юрисдикції: аналіз передумов виникнення та можливі шляхи їх вирішення // Право України. – 2009. – №10. – С.175.
11. Комзюк А.Т. Щодо проблем визначення основного завдання адміністративного судочинства України ///Збірник наукових праць «Адміністративне право України: стан і перспективи розвитку»: VI Міжнародна науково-практична конференція Київ, (23-24 вересня 2011 р.. К., Інститут держави і права ім.. В.М. Корецького НАН України, 2011. С.96.
12. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: Монографія. – К.: Атіка, 2005.
13. Основи адміністративного судочинства / Навч. посібник / За заг.ред.Александрової Н.В., Куйбіди Р.О. – К.: Конус-Ю, 2006.
14. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / Навч. посібник / За заг. редакцією Куйбіди Р.О., Шишкіна В.І. – К.: Старий світ, 2006.
15. Осятинський С.О. позасудові способи вирішення публічно-правових спорів: сутність та види //Адміністративне право і процес. – 2013. - ; 4. – С.53-59.
16. Смокович М.І. Проблеми розмежування адміністративної та конституційної юрисдикції / Проблеми теорії та практики адміністративної юстиції: зб.наук.статей/ Смокович м.І., Цуркан М.І., Перепелюк В.Г. та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – С.117-131.
17. Стефанюк В.С. Проблеми конституційного та адміністративного правосуддя при застосуванні Конституції України та інших законів // Право України. – 2002. - №2.

ТЕМА 2: Засади (принципи) адміністративного судочинства

***Мета заняття:** дослідити основні засади (принципи), на яких ґрунтується здійснення адміністративного судочинства в Україні*

План

1. Поняття та значення принципів адміністративного судочинства
Система принципів адміністративного судочинства (конституційні, загально-правові і спеціальні принципи). Характеристика принципів адміністративного судочинства.
Поняття та значення принципів адміністративного судочинства. Відмінність принципів адміністративного судочинства від принципів цивільного процесу.
Система принципів адміністративного судочинства.
Характеристика принципів адміністративного судочинства:
 1. Верховенство права
 2. Рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом;
 3. Гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами;

4. Змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі;
5. Обов'язковість судового рішення;
6. Забезпечення права на апеляційний перегляд та касаційне оскарження судового рішення;
7. Розумність строків розгляду справи судом;
8. Неприпустимість зловживання процесуальними правами;
9. Відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення.

Хід заняття:

1. Організаційна частина (5-7 хв.)
2. Мотивація та стимулювання навчальної діяльності студентів (5хв.)
3. Обговорення навчальних питань (65 хв.)
4. Підведення підсумків заняття (до 5 хв.)
5. Домашнє завдання.

Основне законодавство та література до теми:

1. Кодекс адміністративного судочинства України
2. Базов В. Сучасна адміністративно-правова доктрина та принцип верховенства права: концептуальні питання // Вісник ВАС України. – 2011. - №3. – С.91-99.
3. Баранчук П.Д. Рівність учасників процесу перед законом і судом як принцип адміністративного судочинства //Збірник наукових праць «Адміністративне право України: стан і перспективи розвитку»: VI Міжнародна науково-практична конференція Київ, (23-24 вересня 2011 р.. К., Інститут держави і права ім.. В.М. Корецького НАН України, 2011. - С.451.
4. Бідей О. Принцип презумпції вини в адміністративному судочинстві // Підприємництво, господарство і право. – 2013. - №5.
5. Гордєєв В. Офіційне з'ясування всіх обставин в адміністративних справах // Вісник ВАСУ. – 2012. - №1.-С.50-58.
6. Ковбель М.М. Принципи перегляду судових рішень в адміністративному процесі // Адміністративне право і процес. – 2013. - №3. – С.116-121.
7. Колодій А.М. Принципи права України: Монографія /А.Колодій/. – К.: Юрінком Інтер, 1998.
8. Кубко Є. проблеми запровадження міжнародних стандартів адміністративної діяльності й адміністративного судочинства // Право України. – 2013. - №12. – С.156-174.
9. Івакін Е. Державна судова експертиза – гарантія одержання об'єктивних і достовірних доказів у справі // Право України. – 2000. - №9.
10. Нечипорук С. Принцип участі громадян у здійсненні правосуддя та поєднання колегіального й індивідуального порядку розгляду справ // Право України. – 2003. – №11. - С.82-85.
11. Рижков Г. Роль принципу офіційності в адміністративному процесуальному праві за європейським досвідом //Адміністративна юстиція: європейський

- досвід і пропозиції для України / Автори-упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. – К.: Факт, 2003. – С.516-519.
12. Сірош М.В., Маринчак Н.Є. Дія принципу верховенства права в адміністративному судочинстві / Проблеми теорії та практики адміністративної юстиції: зб.наук.статей/ Смокович М.І., Цуркан М.І., Перепелюк В.Г. та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – С.49-60.
13. Сухомлінов С. Доцільність чи верховенство закону ? // Право України. – 2000. - №3.
14. Тимченко Г. Зміст змагальності у сучасному цивільному процесі // Право України. – 2005. - №5.

ТЕМА 3: Система адміністративних судів. Адміністративна юрисдикція (підсудність)

***Мета заняття:** визначити систему адміністративних судів в системі судоустрою України, виявити, які публічно-правові спори розглядають адміністративні суди*

План

Система та структура адміністративних судів в Україні. Правове становище суду в адміністративному процесі.

Загальна характеристика структури публічно-правового спору, як предмету юрисдикції адміністративних судів. Суб'єкт владних повноважень як учасник публічно-правового спору.

Види публічно-правових спорів, які належать до юрисдикції адміністративних судів.

Спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень, дій чи бездіяльності. Спори з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби. Спори між суб'єктами владних повноважень з приводу реалізації їхньої компетенції. Спори щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму. Спори за зверненням владних суб'єктів до фізичних осіб. Особлива природа і винятковість таких справ.

Справи, які вилучені з юрисдикції адміністративних судів.

Поняття та види юрисдикції адміністративних справ. Предмета, інстанційна, територіальна юрисдикція (підсудність). Підсудність кількох, пов'язаних між собою вимог. Наслідки порушення правил юрисдикції. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого.

Хід заняття:

1. Організаційна частина (5-7 хв.)
2. Мотивація та стимулювання навчальної діяльності студентів (5хв.)
3. Обговорення навчальних питань (65 хв.)
4. Підведення підсумків заняття (до 5 хв.)
5. Домашнє завдання.

Основне законодавство та література до теми:

1. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (зі змінами)
2. Указ Президента України “Про утворення місцевих та апеляційних адміністративних судів, затвердження їх мережі та кількісного складу суддів” від 16 листопада 2004 р. // Урядовий кур’єр. – 24 листопада 2004 р. (зі змінами).
3. Бевзенко В. Адміністративна юрисдикція: поняття, сутність, проблеми відмежування // Вісник ВАСУ. – 2013. - №3. – С.39-53.
4. Гетьман-П’ятковська І. Суддівська влада: порівняльний аналіз та шляхи вирішення якісного добору кадрів // Право України. – 2011. – №12. – С.168-175.
5. Задирака Н.Ю., Барікова А.А. Розмежування підвідомчості земельних спорів між господарськими та адміністративними судами: історія формування судової практики //Адміністративне право і процес. – 2013. - №4. – С.172-180.
6. Затираха І.О. Критерії визначення підсудності адміністративних справ: проблемні аспекти /І.О. Затираха //Митна справа. – 2010. - №1 (67). - Ч.2.
7. Ільків Н.В. Публічний інтерес у контексті визначення підсудності земельних спорів //Адміністративне право і процес.- 2013. - №3. – С.131-139.
8. Кафарський В.В. Поняття та види підсудності адміністративних справ/ Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 37.- К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2007.- С. 247-255.
9. Коломоець Т., Лютиков П. Проблеми правового розмежування адміністративної та господарської юрисдикції: аналіз передумов виникнення та можливі шляхи їх вирішення // Право України. – 2009. – №10. – С.175.
10. Коверзнев В. Засади розмежування юрисдикції загальних і адміністративних судів України при вирішенні окремих категорій справ // Вісник ВАСУ. – 2013. - №3. – С.62-67.
11. Куйбіда Р. Проблеми створення адміністративних судів // «Адміністративне право в контексті європейського вибору України». Зб.наук.пр. – К.: Міленіум, 2004. – С.157-160.
12. Молодіко К.Ю. Підсудність справ адміністративним судам: конституційна доктрина і судова практика Проблеми теорії та практики адміністративної юстиції: зб.наук.статей/ Смокович м.І., Цуркан М.І., Перепелюк В.Г. та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – С.61-68.
13. Селіванов А. Публічна влада і громадянин в умовах застосування судової адміністративної юрисдикції (проблеми теорії і практики) // Право України. – 2006. - №9. – С. 28-33.
14. Педько Ю. Адміністративна юстиція і компетенційні спори / Адміністративна реформа в Україні: шлях до Європейської інтеграції». Зб.наук.пр– Київ: Вид-во: «ООО «АДЕФ-Україна», 2003. – С.165-167.
15. Перепелюк В.Г. До питання про компетенцію адміністративного суду / «Адміністративна реформа в Україні: шлях до Європейської інтеграції». Зб.наук.пр– Київ: Вид-во: «ООО «АДЕФ-Україна», 2003. – С.148-170.
16. Шишкін В.І. Організація судоустрою у світлі вимог ст.6 Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини // Право України. – 2000. - №9.

17. Янюк Н. Підвідомчість справ адміністративним судам: проблемні питання // Право України. – 2003. – №2. – С.88-91.

ТЕМА 4: Учасники адміністративного процесу

Мета заняття: дослідити питання учасників судового адміністративного процесу та їх процесуальну роль

План

Поняття “учасник адміністративного процесу”, їх види. Види учасників адміністративного процесу. Особи, які беруть участь у справі (учасники адміністративного процесу, які захищають свої суб’єктивні права та законні інтереси): сторони, треті особи, представники сторін та третіх осіб, особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інші інтереси осіб у суді. Інші учасники адміністративного процесу (учасники адміністративного процесу, які сприяють вирішенню адміністративної справи в суд). Права і обов’язки. Обмеження допиту особи як свідка у справі.

Особливості участі у справі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в адміністративно-судовому процесі. Участь прокурора в адміністративному процесі. Підстави участі прокурора в адміністративному процесі.

Поняття сторін в адміністративному процесі. Позивач і відповідач. Поняття і ознаки “суб’єкта владних повноважень”. Заміна неналежної сторони в адміністративному судочинстві. Адміністративно-процесуальна правосуб’єктність позивача і відповідача. Поняття сторін в адміністративному процесі. Позивач і відповідач. Заміна неналежної сторони в адміністративному процесі.

Процесуальна співучасть.

Адміністративно-процесуальна правосуб’єктність позивача і відповідача. Адміністративні процесуальні права і обов’язки.

Представництво сторін в адміністративному суді: поняття і види. Особи, які не можуть бути представниками в адміністративному суді. Повноваження представника в адміністративному суді. Документи, які підтверджують повноваження представника. Відмінність повноважень представника і органу, якому законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб

Процесуальне правонаступництво в адміністративному судочинстві.

Інші учасники адміністративного процесу: помічник судді, секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, експерт у галузі права, спеціаліст, перекладач.

Хід заняття:

1. Організаційна частина (5-7 хв.)
2. Мотивація та стимулювання навчальної діяльності студентів (5хв.)
3. Обговорення навчальних питань (65 хв.)

4. Підведення підсумків заняття (до 5 хв.)
5. Домашнє завдання.

Основне законодавство та література до теми:

1. Закон України «Про Конституційний Суд України» /
2. Закон України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини”
3. Гетьман-П’ятковська І. Суддівська влада: порівняльний аналіз та шляхи вирішення якісного добору кадрів // *Право України*. – 2009. - №12. – С.168.
4. Городовенко В. Незалежність суддів і моральні засади суддівської професії // *Вісник Верховного Суду України*. – 2002. - №4.
5. Кравчук В. Особливості реалізації прокурором представницьких повноважень в адміністративному судочинстві // *Вісник прокуратури*. – 2013. - №5. – С.35-39.
6. Камишкова Я. Компетенція експерта та спеціаліста під час доказування в адміністративному судочинстві // *Вісник ВАСУ*. – 2012. – С.1. –С.50-58.
7. Кононенко О. новели законодавства про прокуратуру та адміністративний процес // *Вісник ВАС України*. – 2012.- №2.- С.39-46.
8. Скомороха Л. Конкурсний добір кандидатів на посади суддів: міжнародний досвід і вітчизняні реалії // *Право України*. – 2-11. - №4.
9. Заяць В.С. Правове регулювання участі представника у судовому адміністративному процесі: автореферат дис...канд.наук: 12.00.07/Національна академія державної податкової служби України. – Ірпінь, 2011. – 20 с.
10. Погодіна Г. теоретичні аспекти представництва прокурором інтересів громадян і держави в судах // *Вісник прокуратури України*. – 2013. - №4. – С.30.
11. Руденко М. Правовий статус прокурора в адміністративному судочинстві: питання понятійної визначеності // *Вісник ВАСУ*. – 2012. - №2. –С.36-46.
12. Смокович М.І. Судовий контроль виборчого процесу як елемент конституційного ладу щодо забезпечення народовладдя в Україні /Збірн. наук. статей «Вплив адміністративного судочинства на розвиток публічного права в Україні» до 10-ї річниці Вищого адміністративного суду України /За агред І.Х Темкіджева. –К.: Юрінком Інтер, 2012. – С.89-118.
13. Сідей Я.Я., Селіванов О.А. Залучення громадянином третіх осіб при розгляді адміністративних спорів // *Публічне право*. – 2015. - №1. – С.71-78.
14. Ткач Г.Й. Суб’єкт владних повноважень як сторона у судовому процесі / Матеріали XV регіональної науково-практичної конференції “Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні” (4-5 лютого 2009р.) – Львів. – 2009. – С. 156-160.
15. Чванкін С.А. Види судового представництва. Чи є громадське представництво? // *Актуальні проблеми і права: Збірник наукових праць*. – 2004. – Вип.22. – С.572-576.
16. Щавінський В.Р. Держава як відповідач в адміністративному процесі // *Публічне право*. – 2015. - №3 (19). – С.137-143.
17. Щавінський В. Р. Держава як позивач у адміністративному процесі: сутність та відповідність природу адміністративної юстиції // *Публічне право*. – 2015. - №1. (17). – С.57-72.

ТЕМА 5: Докази і доказування в адміністративному процесі

Мета заняття: охарактеризувати інститут доказів в адміністративному процесі та їх види, з'ясувати особливості доказування в адміністративному процесі.

План

Поняття доказу і доказування в адміністративному процесі. Характерні види доказів.

Завдання судового доказування. Способи збирання доказів та їх процесуальні джерела. Правила про належність і допустимість доказів. Засоби доказування. Предмет, межі і суб'єкти доказування в адміністративному процесі. Підстави для звільнення від доказування. Забезпечення доказів та види способів забезпечення. Заява про забезпечення доказів та порядок її розгляду.

Допит свідка за місцем або у місті його проживання (перебування доказування в адміністративному процесі).

Обмеження допиту особи як свідка у справі. Особливості порядку допиту малолітніх і неповнолітніх свідків. Дослідження і оцінка судових доказів. Відмінність процесуального статусу експерта від процесуального статусу спеціаліста в адміністративному процесі.

Особливості процесу доказування на окремих стадіях адміністративного процесу. Оцінка судових доказів.

Пояснення сторін, третіх осіб та їх представників. Пояснення свідка.

Призначення судової експертизи. Висновок експерта. Види експертизи: комісійна експертиза, комплексна експертиза, додаткова і повторна експертиза.

Хід заняття:

1. Організаційна частина (5-7 хв.)
2. Мотивація та стимулювання навчальної діяльності студентів (5хв.)
3. Обговорення навчальних питань (65 хв.)
4. Підведення підсумків заняття (до 5 хв.)
5. Домашнє завдання.

Основне законодавство та література до теми:

1. Закон України «Про судову експертизу» (зі змінами)
2. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затв. Міністерством юстиції України від 8 жовтня 1998 р. №53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 30 грудня 2004 р. №144/5) (зі змінами.).
3. Бідей О. Принцип презумпції вини в адміністративному судочинстві // Підприємництво, господарство і право. – 2013. - №5.
4. Бочаров Д. Щодо потреби загальнотеоретичного дослідження проблеми юридичного доказування // Право України. – 2002. - №5.
5. Гордєєв В. Юридичні факти в адміністративному судочинстві: пізнання та доказування // Вісник ВАСУ. – 2012. - №2. –С.70-76.

6. Додин Е.В. Доказательства в административном процессе. – М., 1973.
7. Додин Е.В. Доказывание и доказательства в правоприменительной деятельности органов государственного управления. – К., 1976.
8. Кіт Х. Роль адміністративного суду у збиранні доказів на стадії підготовчого провадження // Вісник Львівського університету. Серія юрид. – Вип. 59. – 2013.
9. Колпаков В.К., Гордєєв В.В. Доказування в податкових спорах в адміністративному судочинстві України //Адміністративне право і процес. – 2013. - №2. – С.204-212.
10. Перепелюк В.Г. Адміністративний процес. Загальна частина: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2003. – С. 204-235.
11. Таргышник В.М., Слинко С.В. Теория доказательств. – Х., 1998.
12. Теория доказательств в советском уголовном процес се. Часть общая / Кол.авт.: Белкин Р.С., Винберг А.И., Эйсман А.А. и др.. – М.: Юрид.лит., 1967.
13. Шкарлупа В.К. Доказування та докази в адміністративно-примусовій діяльності органів внутрішніх справ (міліції): Монографія. – К.: УАВС, 1995.

ТЕМА 6: Адміністративний позов

***Мета заняття:** виявити властивості адміністративного позову як підстави звернення до адміністративного суду, проаналізувати вимоги, які до нього ставляться*

План

Поняття адміністративного позову. Форма і зміст адміністративного позову. Елементи адміністративного позову. Види адміністративних позовів.

Вимоги до позовної заяви.

Право на адміністративний позов. Об'єднання і роз'єднання адміністративних позовів.

Захист відповідача від адміністративного позову: відзив на позовну заяву

Відповідь на відзив

Заперечення

Заперечення третьої особи

Забезпечення адміністративного позову.

Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви. Відкриття провадження в адміністративній справі. Відмова у відкритті провадження в адміністративній справі.

Зустрічний позов.

Хід заняття:

1. Організаційна частина (5-7 хв.)
2. Мотивація та стимулювання навчальної діяльності студентів (5хв.)
3. Обговорення навчальних питань (65 хв.)
4. Підведення підсумків заняття (до 5 хв.)
5. Домашнє завдання.

Основне законодавство та література до теми:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення(зі змінами). – Гл.61.
2. Закон України «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996р. //Урядовий кур'єр. – 17 жовтня 1996р. (зі змінами).Конституція України. –К., 1996. (зі змінами).
3. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. // Урядовий кур'єр. – 15 лютого 2011.
4. Постанова Пленуму ВАС України від 20.05.2013, №8 «Про окремі питання юрисдикції адміністративних судів» //http://www.vasu.gov.ua/laws/
5. Довідка про вивчення та узагальнення практики застосування адміністративними судами положень Закону України «Про доступ до публічної інформації» (Узагальнення судової практики ВАС України) //http://www.vasu.gov.ua/laws/
6. Довідка про результати вивчення та узагальнення практики розгляду заяв за позовами про притягнення до адміністративної відповідальності. (Узагальнення судової практики ВАС України) //https://www.vasu.gov.ua/laws/
7. Узагальнення судової практики ВАС України «Про практику застосування окремих приписів Кодексу адміністративного судочинства України» від 06.08.2008 р. //http://www.vasu.gov.ua/laws/
8. Авер'янов В.Б. Владні управлінські функції за Кодексом адміністративного судочинства України: доктринальний аналіз // Проблеми теорії та практики адміністративної юстиції: зб.наук.статей/ Смокович М.І., Цуркан М.І., Перепелюк В.Г. та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – С.23-48.
9. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 2. Загальна частина / Ред.колегія: В.Б. Авер'янов (голова). – К.: Вид-во “Юридична думка”, 2005. – Розділ VII.
10. Бевзенко В.М. Адміністративна юрисдикція: поняття, сутність, проблеми відмежування // Адміністративне право і процес. – 2013. - №2 (4). – С.180-195.
11. Бевзенко В.М. Земельні відносини як предмет юрисдикції адміністративних судів //Адміністративне право і процес. – 2014. 0 №2 (8). – С.198-218.
12. Бородін М. Конституційне право громадянина на звернення до суду за захистом своїх прав // Право України. – 2000. - №8.
13. Голосніченко І. Сучасний стан оскарження постанов про адміністративні правопорушення та перспективи застосування законодавства з питань адміністративної юстиції // Вибори та демократія. – 2006. - №3. С.65-68.
14. Лученко Д. Про основні ознаки адміністративно-правового спору // Вісник Академії правових наук України. - 2013. - №2.
15. Рябченко О.П. Категорія «публічно-правовий спір»: розмежування конституційної та адміністративної юрисдикцій //Вісник Конституційного Суду України. – 2011. - №4-2. С.174-178.
16. Самсін І., Іваницька Н. Адміністративний договір – форма реалізації публічного інтересу // Право України. – 2006. - №6. – С.114-118.

17. Смокович М.І. Теоретичні аспекти визначення компетенції адміністративних судів // Вісник ВАСУ. – 2011.- №4. – С.18-28.
18. Татьков В. Публічно-правовий спір і адміністративно-правовий спір: їх співвідношення // Право України. – 2014. – №2. – С.211-219.
19. Ткач Г.Й. Конституційне право громадян на судовий захист суб'єктивних публічних прав //: “Swobody obywatelskie w Polsce i na Ukrainie – rzeczywistość i perspektywy”. – Przemyśl, 2001. – С.93-97.
20. Ткач Г. Предмет судового оскарження у справах, що виникають з адміністративного спору // Вісник Львівського національного університету. – Серія юридична. 2005. – Випуск 41. – С.157-161.
21. Хаманева Н.Ю. Теоретические проблемы административно-правового спора // Государство и право. – 1998. - №7.
22. Хлібороб Н.Є. Публічно-правовий спір як предмет юрисдикційної діяльності адміністративного суду: дис...канд.юрид.наук: 12.00.07. – Львів, 2012.
23. Хлібороб Н.Є. Суб'єкт владних повноважень як сторона у публічно-правовому спорі: теоретичні та прикладні проблеми визначення / Вісник Львів. Ун-тету. Серія юрид. – 2011. – Вип. 54. – С.188-194.
24. Сьоміна В.А. Адміністративно-правовий спір: сутність та зміст //Право та управління. – 2011. - №1. – с.440-451.
25. Чечот Д.М. Административная юстиция (Теоретические проблемы). – Л., 1973.
26. Якуба О.М. О судебном обжаловании решений по делам, возникающим из административно-правовых отношений // Советское государство и право. – 1981. - №2.

ТЕМА 7. Судовий розгляд адміністративної справи

Мета заняття: проаналізувати хід проведення судового розгляду справи

План

Підготовче провадження. Підготовка справи до судового розгляду. Попереднє судове засідання. Примирення сторін під час підготовчого провадження. Судові рішення за наслідками підготовчого провадження.

Розгляд адміністративної справи у судовому засіданні.

Основні стадії судового розгляду адміністративної справи.

Порядок дослідження доказів.

Відкладення розгляду справи або оголошення перерви в її розгляді.

Судові дебати.

Вихід суду для ухвалення рішення. Таємниця нарадчої кімнати

Хід заняття:

1. Організаційна частина (5-7 хв.)
2. Мотивація та стимулювання навчальної діяльності студентів (5хв.)
3. Обговорення навчальних питань (65 хв.)
4. Підведення підсумків заняття (до 5 хв.)

5. Домашнє завдання.

Основне законодавство та література до теми:

1. Базов В. Форми провадження в адміністративному судочинстві: питання визначення та класифікації // Право України. – 2012. – №1-2.- С.353-361.
2. Колтунова А.І. Спірні питання забезпечення позову в цивільному процесі // Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу та Кодексу адміністративного судочинства України /Тези доповідей та наукових повідомлень учасників міжнародної наук.-практичної конференції, 25-26 січня 2007 р. – Харків, 2007. – С.138.
3. Картузова І., Осадчий А. До проблеми позову в адміністративному процесі // Право України. – 2003. - №7. – С.80-83.
4. Кіт Х. Підготовче провадження як стадія адміністративного процесу: загальна характеристика // Вісник Львівського університету. Серія юрид. – Вип. 58. – 2013.
5. Основи адміністративного судочинства / Навч. посібник / За заг.редакцією Александрової Н.В., Куйбіди Р.О. – К.: Конус-Ю, 2006.
6. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / Навч. посібник / За заг.редакцією Куйбіди Р.О., Шишкіна В.І. – К.: Старий світ, 2006. 21
7. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики. – К., 2007 р.
8. Смокович М. Скорочене провадження в адміністративній справі: проблеми та перспективи // Вісник ВАСУ. – 2011. – С.№3. – С.19-21.
9. Труш М. Вимоги до судових рішень в адміністративній справі Вісник Львівського університету. Серія юрид. – Вип. 58. – 2013.
10. Янюк Н. Спірні питання щодо забезпечення позову при оскарженні нормативно-правових актів // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2009. - №1. – С.60-63.

ТЕМА 8. Судові рішення та порядок їх оскарження в адміністративних справах

***Мета заняття:** виявити особливості оскарження судових рішень в адміністративних справах в апеляційному та касаційному порядку, проаналізувати особливості виконання судових рішень в адміністративних справах*

План

Поняття та види судових рішень в адміністративних справах. Законність і обґрунтованість судового рішення.

Порядок ухвалення судових рішень, їх форма.

Повноваження суду при вирішенні справи. Залишення позовної заяви без розгляду. Зупинення та поновлення провадження у справі. Закриття провадження у справі.

Зміст постанови і ухвали. Окремі ухвали суду. Додаткове судове рішення. Роз'яснення судового рішення.

Право на апеляційне оскарження. Порядок і строки апеляційного оскарження. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судове рішення.

Право на касаційне оскарження. Порядок і строки касаційного оскарження. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судове рішення.

Особливості виконання судових рішень адміністративних судів.

Хід заняття:

1. Організаційна частина (5-7 хв.)
2. Мотивація та стимулювання навчальної діяльності студентів (5хв.)
3. Обговорення навчальних питань (65 хв.)
4. Підведення підсумків заняття (до 5 хв.)
5. Домашнє завдання.

Основне законодавство та література до теми:

1. Базов В., Ільков В. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів в адміністративних справах // Вісник ВАСУ. – 2011. - №3. – С.91-99.
2. Капустинський В., Хотинська-Нор О. Інформаційні листи суду касаційної інстанції як форма реалізації його не процесуальних повноважень // Вісник ВАСУ. – 2013. - №2. – С.59-64.
3. Ковбель М.М. Принципи перегляду судових рішень в адміністративному процесі // Адміністративне право і процес. – 2013. - №3. – С.116-121.
4. Роженко Д.В. Касаційний розгляд адміністративної справи в порядку письмово провадження // Вісник Вищої ради юстиції. – 2013. - №3.-С.46.
5. Трач О. Пояснення в суді апеляційної інстанції // Вісник Львівського національного університету. – Серія юрид.- 2004. - 39. – С.277-282.
6. Фурса С.Я., Щербак С.В. Виконавче провадження в Україні : Навч. пос. – К., 2002.
7. Хотинська О. Загальні аспекти відкриття виконавчого провадження // Право України. – 2003. – №2.
8. Перепелиця А.І. Поняття та система суб'єктів виконавчого провадження // Науковий вісник Юридичної академії МВС. – 204. - №4.-С.242-249.
9. Штефан М.Й., Омельченко М.П., Штефан С.М. Виконання судових рішень. – К., 2001.

II. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ І ЗАВДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

Теоретичні питання:

1. Розмежування понять «адміністративне судочинство», «адміністративний процес», «адміністративний процес» та «адміністративна процедура»
2. Моделі адміністративної юстиції: загальна характеристика.
3. Поняття, предмет, метод і система адміністративного процесуального права.
4. Джерела адміністративного процесуального права.
5. Завдання адміністративного судочинства.
6. Співвідношення адміністративного процесу з іншими видами судового процесу.

Контрольні запитання:

1. Як співвідносяться поняття «адміністративна юстиція» та «адміністративне судочинство»?
2. Які основні моделі адміністративної юстиції існують в світі?
3. Які ознаки характерні для адміністративно-судової моделі? В чому переваги адміністративно-судової моделі для України?
4. У чому полягає основне завдання адміністративного судочинства?
5. Яка відмінність адміністративного судочинства від інших видів судочинства?
6. Чи впливає на здійснення адміністративного судочинства відсутність кодифікованого адміністративно-процедурного законодавства?

Задача 1

Вищий адміністративний суд України відмовив у відкритті провадження в адміністративній справі №А-50/06 за позовом Яремчука А.М. до Центральної виборчої комісії про припинення діяльності з проведення підготовки виборів народних депутатів України та депутатів органів місцевого самоврядування 26.03.2006 за виборчими списками від політичних партій та виборчих блоків політичних партій, у зв'язку з тим, що проведення виборів за партійними списками порушує його конституційне право як виборця і громадянина України обирати депутата – фізичну особу і замість цього змушує його обирати партію (блок партій) – юридичну особу.

Обґрунтовано поясніть:

- 1) Чи є наявність публічно-правового спору?
- 2) Чи поширюється юрисдикція адміністративних судів на дану категорію справ?
- 3) Чи правомірним є рішення Вищого адміністративного суду України?

Задача 2

Розпорядженням голови районної адміністрації на підставі ст.ст. 6, 39 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» утворено комісію до складу якої було включено представників районної адміністрації сільської ради, територіального органу поліції.

Комісія склала акт перевірки, яким зобов'язала власника земельної ділянки прибрати із сусідських земельних ділянок його власні будівельні матеріали.

Використовуючи положення чинного законодавства:

1. Конституції України від 28 червня 1996 року;
2. Закону України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 року;
3. Кодексу адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року, -

Обґрунтовано поясність:

- 1) Чи можна вважати комісію суб'єктом публічної адміністрації (суб'єктом владних повноважень)? Чи відповідає комісія визначенню «суб'єкт владних повноважень», передбаченого п. 7 ч. 1 ст. 3, ч.ч. 1, 3 ст. 48 Кодексу адміністративного судочинства України?
- 2) Чи буде перспективним оскарження акту комісії в адміністративному суді?

Задача 3

У червні 2016 року ОСОБА_6 звернулася до суду із зазначеним позовом, у якому просила зобов'язати Президента України, як гаранта Конституції України, зупинити дію постанови Кабінету Міністрів України № 389 від 4 квітня 2015 року «Про затвердження Порядку надання пільг окремим категоріям громадян з урахуванням середньомісячного сукупного доходу сім'ї» (далі - постанова КМУ № 389), а також стягнути з Держави Україна на її користь матеріальну шкоду в розмірі 3120,00 гривень і моральну шкоду в розмірі 50000 гривень.

В обґрунтування своїх вимог зазначає, що постанова КМУ № 389, на її думку, є неконституційною, а тому Президент України, як гарант Конституції України був зобов'язаний реалізувати надане йому пунктом 15 статті 106 Основного Закону повноваження, зупинити дію цієї постанови Уряду з мотивів її невідповідності Конституції України з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо її конституційності.

Посилаючись на те, що внаслідок дії наведеної постанови КМУ і бездіяльності відповідача їй завдано матеріальну і моральну шкоду, а тому ОСОБА_6 просила стягнути таку з Держави України на її користь.

Чи правомірний позов?

Чи повинен суд розглядати такий спір?

Які критерії перевіряють адміністративні суди у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень? Чи не було втручання у дискреційні повноваження Президента?

Законодавство і спеціальна література :

1. Конституція України. – К., 2014.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005р. (зі змінами). – К., 2014.
3. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар: У 2-х т. / За заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К.: Книги для бізнесу, 2007.
4. Господарсько-процесуальний кодекс. – К., 2012.
5. Кримінально-процесуальний кодекс України. – К., 2012.
6. Цивільний процесуальний кодекс України. – К., 2012.
7. Закон України «Про Конституційний Суд України» // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №49. – Ст. 272. (зі змінами).
8. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. (зі змінами).
9. Указ Президента України “Про утворення місцевих та апеляційних адміністративних судів, затвердження їх мережі та кількісного складу суддів” від 16 листопада 2004 р. // Урядовий кур’єр. – 24 листопада 2004 р. (зі змінами)
10. Указ Президента України “Про вдосконалення мережі адміністративних судів України» від 16 жовтня 2008 р. (зі змінами).
11. Постанова вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.03.2013. №3. «Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ»
12. Белкін Л.М. Ефективний захист прав юридичних та/або фізичних осіб як чинник визначення адміністративної судової юрисдикції // Адміністративне право і процес. – 2012. - №1. – С.88-95.
13. Зеленцов А.Б. Контроль за деятельностью исполнительной власти в зарубежных странах: Учеб.пособие. – М., 2002.
14. Кампо В., Ткач Г. Про запровадження органів адміністративної юстиції (адміністративних судів) // Право України. – 1992. - №8.
15. Ківалов С., Біла-Тіунова Л. Теоретико-правові засади адміністративного судочинства: проблеми і перспективи //Право України. – 2013. - №12. – С.193-207.
16. Коломієць Т., Лютиков П. Проблеми правового розмежування адміністративної та господарської юрисдикції: аналіз передумов виникнення та можливі шляхи їх вирішення // Право України. – 2009. – №10. – С.175.
17. Комзюк А.Т. Щодо проблем визначення основного завдання адміністративного судочинства України ///Збірник наукових праць «Адміністративне право України: стан і перспективи розвитку»: VI Міжнародна науково-практична конференція Київ, (23-24 вересня 2011 р.. К., Інститут держави і права ім.. В.М. Корецького НАН України, 2011. С.96.
18. Кузьменко О.О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: Монографія. – К.: Атіка, 2005.
19. Основи адміністративного судочинства / Навч. посібник / За заг.ред.Александрової Н.В., Куйбіди Р.О. – К.: Конус-Ю, 2006.

20. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / Навч. посібник / За заг. редакцією Куйбіди Р.О., Шишкіна В.І. – К.: Старий світ, 2006.
21. Осятинський С.О. позасудові способи вирішення публічно-правових спорів: сутність та види //Адміністративне право і процес. – 2013. - ; 4. – С.53-59.
22. Смокович М.І. Проблеми розмежування адміністративної та конституційної юрисдикції / Проблеми теорії та практики адміністративної юстиції: зб.наук.статей/ Смокович М.І., Цуркан М.І., Перепелюк В.Г. та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – С.117-131.
23. Стефанюк В.С. Проблеми конституційного та адміністративного правосуддя при застосуванні Конституції України та інших законів // Право України. – 2002. - №2.

ТЕМА 2. ЗАСАДИ (ПРИНЦИПИ) АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

Теоретичні питання:

1. Поняття та значення принципів адміністративного судочинства. Відмінність принципів адміністративного судочинства від принципів цивільного процесу.
2. Система принципів адміністративного судочинства (конституційні, загально-правові і спеціальні принципи).
3. Характеристика засад (принципів) адміністративного судочинства: Верховенство права, Рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; Гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; Змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі; Обов'язковість судового рішення; Забезпечення права на апеляційний перегляд та касаційне оскарження судового рішення; Розумність строків розгляду справи судом; Неприпустимість зловживання процесуальними правами; Відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення.
4. Принципи стадій судового розгляду справи: усність судового розгляду, безпосередність судового розгляду (незмінність суддів), безперервність розгляду.

Контрольні запитання:

1. Що таке «принципи адміністративного судочинства»?
2. В чому полягає зміст принципу верховенства права і яка відмінність з принципом законності?
3. В чому полягає принцип «офіційного з'ясування всіх обставин справи»?
4. Визначте відмінність між принципами адміністративного, господарського, цивільного та кримінального судочинства.

Задача 1

Верховна Рада ухвалила закон, згідно з яким суб'єктам підприємницької діяльності, які працевлаштовують вихованців дитячих будинків, надається одноразова грошова допомога з державного бюджету за кожен працевлаштовану особу. Виконання цього закону покладено на Міністерство праці і соціальної політики. Підприємство, яке працевлаштувало десять вихованців дитячих будинків, виграло справу проти міністерства і за постановою адміністративного суду мало одержати грошову допомогу. Однак на стадії виконання постанови суду набрав чинності новий закон про бюджет, яким було скасовано цей вид допомоги і встановлено, що невиконані судові рішення про зобов'язання виплатити таку допомогу не повинні виконуватися. На цій підставі державний виконавець закрити виконавче провадження.

Чи є підстави для оскарження рішення державного виконавця до адміністративного суду?

На які принципи адміністративного судочинства можна посперечатися для обґрунтування адміністративного позову?

Задача 2

Проаналізуйте позовну заяву (розміщено на сайті) або за посиланням: <https://drive.google.com/file/d/0BwGofee7zt3jSXo1U3dESkpjQTg/view> до КМУ.

Додатково ознайомтесь зі ст. 171 КАС України.

Чи обґрунтованою є позовна заява? Чи допущено у позовній заяві недоліки і які?

На які принципи адміністративного судочинства посилається позивач?

Яке рішення має прийняти адміністративний суд?

Задача 3

ОСОБА_1 звернувся до суду із адміністративним позовом до Управління патрульної служби Міністерства внутрішніх справ у м. Львові, Інспектора роти 4 ЧПП у м. Львові Кирилича Тараса Михайловича, в якому просить скасувати постанову у справі про адміністративне правопорушення за ст.ст. [126](#), [122 КУпАП](#) від 21.01.2016 р.

В обґрунтування поданого адміністративного позову покликається на те, що 21.01.2016 р. близько 07 год. 45 хв., ОСОБА_1 керуючи автомобілем марки «Опель Астра», державний номерний знак НОМЕР_1, по вул. Стрийській у м. Львові в напрямку центру, був зупинений працівником міліції Кириличем Т.М., де під час перевірки документів, було виявлено, що у ОСОБА_1 відсутній страховий поліс. Крім цього, працівником міліції Кириличем Т.М., ОСОБА_1 було повідомлено, що причиною його зупинки стало порушення ст.9.1 а [ПДР](#) тобто рух без ближнього світлу фар.

В результаті чого, на ОСОБА_1 складено протокол про адміністративне правопорушення ПС 2 №711830 та в подальшому винесено постанову про адміністративне правопорушення від 21.01.2016 р., якою ОСОБА_1 визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч.1 ст.126, ч.2 ст.122 КУпАП та накладено на нього адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі 425,00 грн. У задоволенні позову було відмовлено повністю. Ознайомтесь з постановою Галицького районного суду м. Львова від 10.03.2016 р. : справа в ЄДРСР: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56412892>

1. Чи обґрунтованим є позов Особи 1.
2. Чи дотримано правила підсудності?
3. Чи порушив суд принципи адміністративного судочинства?

Законодавство і спеціальна література:

1. Кодекс адміністративного судочинства. – К., 2014.
2. Цивільний процесуальний кодекс України. – К., 2014.
3. Базов В. Сучасна адміністративно-правова доктрина та принцип верховенства права: концептуальні питання // Вісник ВАС України. – 2011. - №3. – С.91-99.
4. Баранчук П.Д. Рівність учасників процесу перед законом і судом як принцип адміністративного судочинства //Збірник наукових праць «Адміністративне право України: стан і перспективи розвитку»: VI Міжнародна науково-практична конференція Київ, (23-24 вересня 2011 р.. К., Інститут держави і права ім.. В.М. Корецького НАН України, 2011. - С.451.
5. Бідей О. Принцип презумпції вини в адміністративному судочинстві // Підприємництво, господарство і право. – 2013. - №5.
6. Гордєєв В. Офіційне з'ясування всіх обставин в адміністративних справах // Вісник ВАСУ. – 2012. - №1.-С.50-58.
7. Ковбель М.М. Принципи перегляду судових рішень в адміністративному процесі // Адміністративне право і процес. – 2013. - №3. – С.116-121.
8. Колодій А.М. Принципи права України: Монографія /А.Колодій/. – К.: Юрінком Інтер, 1998.
9. Кубко Є. проблеми запровадження міжнародних стандартів адміністративної діяльності й адміністративного судочинства // Право України. – 2013. - №12. – С.156-174.
10. Івакін Е. Державна судова експертиза – гарантія одержання об'єктивних і достовірних доказів у справі // Право України. – 2000. - №9.
11. Нечипорук С. Принцип участі громадян у здійсненні правосуддя та поєднання колегіального й індивідуального порядку розгляду справ // Право України. – 2003. – №11. - С.82-85.
12. Рижков Г. Роль принципу офіційності в адміністративному процесуальному праві за європейським досвідом //Адміністративна юстиція: європейський досвід і

пропозиції для України / Автори-упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. – К.: Факт, 2003. – С.516-519.

13. Сірош М.В., Маринчак Н.Є. Дія принципу верховенства права в адміністративному судочинстві / Проблеми теорії та практики адміністративної юстиції: зб.наук.статей/ Смокович м.І., Цуркан М.І., Перепелюк В.Г. та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – С.49-60.

14. Сухомлінов С. Доцільність чи верховенство закону ? // Право України. – 2000. - №3.

15. Тимченко Г. Зміст змагальності у сучасному цивільному процесі // Право України. – 2005. - №5.

ТЕМА 3. СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ. АДМІНІСТРАТИВНА ЮРИСДИКЦІЯ (ПІДСУДНІСТЬ)

Теоретичні питання:

1. Система та структура адміністративних судів в Україні. Правове становище суду в адміністративному процесі.
2. Загальна характеристика структури публічно-правового спору, як предмету юрисдикції адміністративних судів. Суб'єкт владних повноважень як учасник публічно-правового спору.
3. Види публічно-правових спорів, які належать до юрисдикції адміністративних судів. Справи, які вилучені з юрисдикції адміністративних судів.
4. Поняття та види підсудності адміністративних справ. Предмета, територіальна, інстанційна підсудність. Підсудність кількох, пов'язаних між собою вимог. Наслідки порушення правил підсудності. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого.

Контрольні запитання:

1. Як співвідносяться категорії “юрисдикція”, “підсудність”, “підвідомчість”, “компетенція”?
2. На які публічно-правові спори не поширюється юрисдикція адміністративних судів?
3. Які наслідки недотримання правил підсудності?
4. Визначте ознаки публічно-правового спору.

Задача 1

Особа 1 звернувся до суду з позовом до Аудиторської палати України про скасування рішення № 183/1 від 11.10.2007 року, зобов'язання відновити дію сертифіката аудитора.

Позов мотивовано таким.

11.10.2007 року Аудиторська палата України прийняла рішення №183/1 про застосування стягнення, яким за неналежне виконання професійних обов'язків анульовано сертифікат аудитора Особа 1. Підставою для прийняття відповідачем даного рішення є заява АКБ «Укрсоцбанк» від 12.09.2007 року, в якій скаржник зазначив, про порушення аудитором Особа 1 норм професійної етики, вимог стандартів аудиту та чинного законодавстві при наданні аудиторських послуг Особа 2.

Позивач вважає рішення Аудиторської палати необґрунтованим, таким що суперечить вимогам чинного законодавства України та порушує його права та законні інтереси.

Так, на думку позивача, при прийнятті оскаржуваного рішення відповідачем порушено вимоги ст. 58 Конституції України та Закону України «Про аудиторську діяльність», оскільки на день застосування дисциплінарного стягнення визначеного ст. 22 вказаного закону, у чинному законодавстві була відсутня норма, яка б визначала які саме дії аудитора є неналежним виконанням професійного обов'язку аудитора та який саме вид дисциплінарного стягнення має застосовуватися до особи, що їх вчинила.

Справа в ЄДРСР: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/2895095>

Використовуючи положення чинного законодавства:

1. Конституції України від 28 червня 1996 року;
2. Закону України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 року;
3. Кодексу адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року, -

Обґрунтовано поясність:

- 1) *Які правовідносини виникли між аудитором Особа 1 й Аудиторською палатою України?*
- 2) *Чи присутній у правовідносинах суб'єкт публічної адміністрації? Якщо так, то які ознаки на це вказують?*
- 3) *Яка судова юрисдикція має бути застосована для оскарження рішення Аудиторської палати України?*

Задача 2

Курсант Донецького юридичного інституту МВС України звернувся із адміністративним позовом до Дніпропетровського окружного адміністративного суду про скасування наказу ректора Донецького юридичного інституту МВС України про відрахування його з 3 курсу через академічну заборгованість. Колегія суддів Дніпропетровського окружного суду відмовила у відкритті провадження у справі через порушення юрисдикції та правил підсудності цієї справи.

Чи правильне рішення прийняв суд?

Чи дотримано юрисдикцію і правила підсудності у цій справі?

Проаналізуйте ситуацію, визначте інші недоліки в умові задачі.

Задача 3

1. Донецький апеляційний адміністративний суд на підставі п.1 частини першої ст. 205 КАС України постановив ухвалу від 25 липня 2012 р. про залишення рішення місцевого суду про відмову у задоволенні позову ОСОБА до Донецької дирекції Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта» про протиправну відмову в задоволенні запиту на інформацію (ненадання копії наказу про ліквідацію вузла поштового зв'язку, інших документів, пов'язаних із ліквідацією цього вузла, інформації про передачу приміщення та іншого майна, що належало відділенню, фізичній чи юридичній особі) та зобов'язання відшкодувати завдану моральну шкоду суди.

Чи правомірним є рішення Донецького апеляційного адміністративного суду?

Чи відноситься Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта» до розпорядників публічної інформації?

Задача 4

12 жовтня 2007 року тодішній президент Віктор Ющенко своїм указом присвоїв звання "Герой України" головнокомандувачу УПА Роману Шухевичу, а 20 січня 2010 року - лідеру ОУН Степану Бандері.

2 квітня 2010 року Донецький окружний адміністративний суд визнав незаконними укази президента про присвоєння Роману Шухевичу і Степану Бандері звань «Герой України». 23 червня 2010 року Донецький апеляційний адміністративний суд також визнав незаконними ці укази. Рішення суду першої інстанції було прийнято за позовом професора Донецького університету Анатолія Соловйова.

Потім колегія суддів ВАСУ своїми постановами відмовила у допуску до провадження Верховного суду України заяв (серед авторів заяв був колишній президент Віктор Ющенко) про перегляд двох ухвал ВАСУ від 2 серпня 2011 року, якими було визнано законність рішень донецьких судів.

12 жовтня 2011 року ВАСУ остаточно відмовив у перегляді справ про незаконність присвоєння звання "Герой України" головнокомандувачу УПА Роману Шухевичу і лідеру ОУН Степану Бандері.

Ознайомтесь з:

- постановою Донецького окружного адміністративного суду: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/8706720>

- ухвалою ВАСУ від 02.08.2011 р. <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/18208300>

1. Чому справу у якості суду I інстанції розглядав Донецький окружний адміністративний суд? Чим це обґрунтовано?
2. Чи дотримано правила територіальної підсудності? Які наслідки недотримання правил територіальної підсудності?
3. Чи є скасований Указ актом нормативним чи індивідуальним?

Задача 5

Відповідно до ухвали Верховного Суду України від 04.12.2015 р. у справі № 800/362/15 встановлено необхідність надання висновку щодо вирішення питання, до юрисдикції яких судів належить вирішення предмету спору у справі № 800/362/15, виходячи із чинних КПК України та КАС України.

Представником відповідача у справі було подано заяву про перегляд постанови Вищого адміністративного суду України від 17.11.2015 р. у справі № 800/362/15.

Ознайомтесь з Заявою про перегляд постанови ВАСУ від 17.11.2015 р. у справі №800/362/15 <https://drive.google.com/file/d/0BwGofee7zt3jallhLXZ3V2dQOVk/view> і з постановою ВАСУ від 17.11.2015 р. <https://drive.google.com/file/d/0BwGofee7zt3jYzc0RTdYdUZVWWM/view>

Вкажіть чи відноситься до юрисдикції адміністративних судів розгляд такої категорії справи, чи може вона розглядатись у порядку кримінального судочинства?

Чому справу розглядав ВАСУ як суд I інстанції? У яких ще випадках це можливо? Чи вийшов суд за межі позовної заяви як вказує представник заявника до ВСУ?

Задача 6

Суд на основі ч.2 ст.19 КАС України постановив ухвалу про непідсудність вимог, які стосувались протиправності наказу Державної податкової адміністрації України «Про надання інформації державними нотаріальними конторами або приватними нотаріусами та про внесення змін до наказу Державної податкової адміністрації України від 29 вересня №45» від 19 серпня 2005 №352 (Наказ). За висновком суду оскаржений наказ був правовим актом індивідуальної дії. На думку судді, позивач порушив правило територіальної підсудності, звернувшись із позовом до суду за місцем знаходження відповідача».

Чи правильно суд застосував припис КАС України щодо підсудності?

Назвіть характерні ознаки нормативних актів?

Задача 7

3. ОСОБА 1. оскаржила правовий акт індивідуальної дії і при цьому звернулася із адміністративним позовом до кількох відповідачів, лише частина з яких мала статус суб'єкта владних повноважень. Галицький районний суд м. Львова ухвалою відмовив у відкритті провадження за позовними вимогами до всіх відповідачів із посиланням на те, що вони не належить до компетенції адміністративних судів.

Чи обгрунтованою є ухвала суду?

Надайте письмову консультацію позивачу.

Законодавство і спеціальна література:

1. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. (зі змінами)

2. Указ Президента України «Про утворення місцевих та апеляційних адміністративних судів, затвердження їх мережі та кількісного складу суддів» від 16 листопада 2004 р. // Урядовий кур'єр. – 24 листопада 2004 р. (зі змінами).

3. Бевзенко В. Адміністративна юрисдикція: поняття, сутність, проблеми відмежування // Вісник ВАСУ. – 2013. - №3. – С.39-53.
4. Гетьман-П'ятковська І. Суддівська влада: порівняльний аналіз та шляхи вирішення якісного добору кадрів // Право України. – 2011. – №12. – С.168-175.
5. Задирака Н.Ю., Барікова А.А. Розмежування підвідомчості земельних спорів між господарськими та адміністративними судами: історія формування судової практики //Адміністративне право і процес. – 2013. - №4. – С.172-180.
6. Затираха І.О. Критерії визначення підсудності адміністративних справ: проблемні аспекти /І.О. Затираха //Митна справа. – 2010. - №1 (67). - Ч.2.
7. Ільків Н.В. Публічний інтерес у контексті визначення підсудності земельних спорів //Адміністративне право і процес.- 2013. - №3. – С.131-139.
8. Кафарський В.В. Поняття та види підсудності адміністративних справ/ Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 37.- К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2007.- С. 247-255.
9. Коломоець Т., Лютиков П. Проблеми правового розмежування адміністративної та господарської юрисдикції: аналіз передумов виникнення та можливі шляхи їх вирішення // Право України. – 2009. – №10. – С.175.
10. Коверзнев В. Засади розмежування юрисдикції загальних і адміністративних судів України при вирішенні окремих категорій справ // Вісник ВАСУ. – 2013. - №3. – С.62-67.
11. Куйбіда Р. Проблеми створення адміністративних судів // «Адміністративне право в контексті європейського вибору України». Зб.наук.пр. – К.: Міленіум, 2004. – С.157-160.
12. Молодіко К.Ю. Підсудність справ адміністративним судам: конституційна доктрина і судова практика Проблеми теорії та практики адміністративної юстиції: зб.наук.статей/ Смокович м.І., Цуркан М.І., Перепелюк В.Г. та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – С.61-68.
13. Селіванов А. Публічна влада і громадянин в умовах застосування судової адміністративної юрисдикції (проблеми теорії і практики) // Право України. – 2006. - №9. – С. 28-33.
14. Педько Ю. Адміністративна юстиція і компетенційні спори / Адміністративна реформа в Україні: шлях до Європейської інтеграції». Зб.наук.пр– Київ: Вид-во: «ООО «АДЕФ-Україна», 2003. – С.165-167.
15. Перепелюк В.Г. До питання про компетенцію адміністративного суду / «Адміністративна реформа в Україні: шлях до Європейської інтеграції». Зб.наук.пр– Київ: Вид-во: «ООО «АДЕФ-Україна», 2003. – С.148-170.
16. Шишкін В.І. Організація судоустрою у світлі вимог ст.6 Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини // Право України. – 2000. - №9.
17. Янюк Н. Підвідомчість справ адміністративним судам: проблемні питання // Право України. – 2003. – №2. – С.88-91.

ТЕМА 4. УЧАСНИКИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ

Теоретичні питання:

1. Поняття “учасник адміністративного процесу”, їх види.
2. Особи, які беруть участь у справі: сторони, треті особи, представники сторін та третіх осіб, особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інші інтереси осіб у суді.
3. Інші учасники адміністративного процесу, їх права і обов’язки.
4. Особливості участі у справі суб’єктів, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.

Контрольні запитання:

1. З яких підстав може заявити клопотання про відвід судді?
2. Які процесуальні наслідки відводу (самовідводу) судді?
3. Яка відмінність статусу спеціаліста від статусу експерта в адміністративному процесі?
4. Які процесуально-правові наслідки відмови органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб, від адміністративного позову або зміна позовних вимог?
5. Яка мета існування інституту третіх осіб в адміністративному процесі?
6. Яким органам публічної адміністрації та посадовим особам надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб?
7. У яких формах прокурор приймає участь в адміністративному процесі?

Завдання1:

1. З поданого переліку вкажіть особи, які беруть участь у справі є:
 - 1) відповідач;
 - 2) судовий розпорядник;
 - 3) експерт;
 - 4) свідок;
 - 5) перекладач;
 - 6) третя особа, яка заявляє самостійні вимоги;
 - 7) суддя.

Задача 2

У квітні 2005р. Голова Верховної Ради України звернувся до суду із заявою про дострокове припинення повноважень народного депутата України Олійника П.М., який 31.03.2002р. був обраний народним депутатом України від виборчого округу № 125 Львівської області і розпорядженням Керівника апарату Верховної Ради України № 1101 від 29.05.2002р. його було зараховано на роботу до Верховної Ради України четвертого скликання на постійній основі. Указом Президента України № 179/2005 від 04.02.2005р. Олійник П.М. призначений Головою Львівської обласної державної адміністрації. Вважаючи, що ця посада є несумісною із статусом народного депутата України, просив постановити рішення

про припинення повноважень народного депутата України Олійника П.М. На момент перегляду у ВАС України судових рішень по цій справі відбулися чергові вибори народних депутатів, в результаті яких обрано Верховну Раду України нового скликання.

Чи може Верховна Рада України нового скликання бути у наведених правовідносинах правонаступником Верховної Ради попереднього скликання?

(Ухвала ВАСУ від 15 листопада 2006 р).

Задача 3

Львівським окружним адміністративним судом було встановлено, що уповноважена особа Партії регіонів в одномандатному виборчому окрузі №123 Терентьев В.В. уповноважив Семенюк О.А. представляти інтереси Партії регіонів в Центральній виборчій комісії та окружних і дільничних виборчих комісіях та при веденні справи в усіх судових установах. Ухвалою Львівського окружного адміністративного суду позовну заяву політичної партії «Партія регіонів» в особі Терентьева В.В. було залишено без розгляду.

Чи правомірним є рішення суду?

Які особи можуть бути представниками у виборчих спорах?

Задача 4

У справі з приводу оскарження розпорядження міського голови відповідачем була названа відповідна міська рада.

Чи можна вважати належним відповідачем міську раду?

Чи може міська рада бути залучена до судового розгляду?

Задача 5

Суд залишив позовну заяву без руху, посилаючись на ту обставину, що вона подана неналежним позивачем – Міністерством закордонних справ, яке просило скасувати адміністративне стягнення, накладене на його працівників.

Чи обґрунтованою була відмова суду?

Як слід було вирішити справу?

Задача 6

Судді місцевого суду звернулися до суду із позовом, у якому просять стягнути на свою користь втрати частини заробітної плати, пов'язані з утриманням податку відповідно до Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб» на користь. Свої позовні вимоги позивачі обґрунтовують тим, що протягом 2004-2006 років з нарахованої позивачам заробітної плати було отримано податок з доходів фізичних осіб. Оскільки судді відповідно до Указу Президента України від 10.07.1995р. №584/95 «Про додаткові заходи щодо соціального захисту» звільнені від сплати прибуткового податку, то утримані з нарахованої позивачам заробітної плати відповідні суми підлягають стягненню на користь останніх. Протягом 2004-2006 років жодні зміни до кошторису відповідного місцевого суду стосовно компенсації

втрати частини заробітку суддів від сплати податку не вносились, що не забезпечило належний рівень оплати праці суддів та призвело до зменшення фактично отриманої позивачами заробітної плати.

Хто є сторонами і третіми особами у цій справі?

(Ухвала ВАСУ від 10 липня 2008 року).

Задача 7

Гриценко В.Г. звернувся із позовом до інспекції державного архітектурно-будівельного контролю Кіровоградської міської Ради про визнання протиправною її бездіяльності, яка, на думку позивача, полягала у ненаданні йому дозволу на виконання будівельних робіт по реконструкції нежитлого приміщення, вбудованого в житловий будинок по вул. Дзержинського, 35, площею 29,7 м. кв. під стоянку для легкового автомобіля із влаштуванням окремого в'їзду з вул. Дзержинського. Під час судового розгляду справи було виявлено, що рішенням Ленінського районного суду м. Києва від 19 січня 2005 року, залишеним без змін ухвалою Апеляційного суду Кіровоградської області, був задоволений позов Даценка В.В. до Гриценка В.Г. про усунення перешкод у користуванні житлом та відшкодування моральної шкоди. Підставою для цього, відповідно до цього рішення суду, стало проведення будівельних робіт без відповідного дозволу місцевої інспекції державного архітектурно-будівельного контролю та те, що отвір гаражних воріт виконано з порушенням будівельних норм.

Чи необхідно Даценка В.В. залучати до участі у цій справі. Якщо так, то у якій якості? (Ухвала ВАСУ від 15 грудня 2005 року)

Законодавство і спеціальна література:

1. Закон України «Про Конституційний Суд України» // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №49. – Ст. 272. (зі змінами).
2. Закон України «Про судову експертизу» // [www/zakon.gov.ua](http://www.zakon.gov.ua)
3. Закону України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” від 23 грудня 1997 р. // Урядовий кур'єр. - 1998. - 15 січня. - №8-9.
4. Гетьман-П'ятковська І. Суддівська влада: порівняльний аналіз та шляхи вирішення якісного добору кадрів // Право України. – 2009. - №12. – С.168.
5. Городовенко В. Незалежність суддів і моральні засади суддівської професії // Вісник Верховного Суду України. – 2002. - №4.
6. Кравчук В. Особливості реалізації прокурором представницьких повноважень в адміністративному судочинстві // Вісник прокуратури. – 2013. - №5. – С.35-39.
7. Камишкова Я. Компетенція експерта та спеціаліста під час доказування в адміністративному судочинстві // Вісник ВАСУ. – 2012. – С.1. –С.50-58.
8. Кононенко О. новели законодавства про прокуратуру та адміністративний процес // Вісник ВАС України. – 2012.- №2.- С.39-46.
9. Скомороха Л. Конкурсний добір кандидатів на посади суддів: міжнародний досвід і вітчизняні реалії // Право України. – 2-11. - №4.

10. Заяць В.С. Правове регулювання участі представника у судовому адміністративному процесі: автореферат дис...канд.наук: 12.00.07/Національна академія державної податкової служби України. – Ірпінь, 2011. – 20 с.
11. Погодіна Г. теоретичні аспекти представництва прокурором інтересів громадян і держави в судах // Вісник прокуратури України. – 2013. - №4. – С.30.
12. Руденко М. Правовий статус прокурора в адміністративному судочинстві: питання понятійної визначеності //Вісник ВАСУ. – 2012. - №2. –С.36-46.
13. Смокович М.І. Судовий контроль виборчого процесу як елемент конституційного ладу щодо забезпечення народовладдя в Україні /Збірн. наук. статей «Вплив адміністративного судочинства на розвиток публічного права в Україні» до 10-ї річниці Вищого адміністративного суду України /За агред І.Х Темкіджева. –К.: Юрінком Інтер, 2012. – С.89-118.
14. Сідей Я.Я., Селіванов О.А. Залучення громадянином третіх осіб при розгляді адміністративних спорів // Публічне право. – 2015. - №1. – С.71-78.
15. Ткач Г.Й. Суб'єкт владних повноважень як сторона у судовому процесі / Матеріали XV регіональної науково-практичної конференції “Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні” (4-5 лютого 2009р.) – Львів. – 2009. – С. 156-160.
16. Чванкін С.А. Види судового представництва. Чи є громадське представництво? // Актуальні проблеми і права: Збірник наукових праць. – 2004. – Вип.22. – С.572-576.
17. Щавінський В.Р. Держава як відповідач в адміністративному процесі // Публічне право. – 2015. - №3 (19). – С.137-143.
18. Щавінський В. Р. Держава як позивач у адміністративному процесі: сутність та відповідність природу адміністративної юстиції // Публічне право. – 2015. - №1. (17). – С.57-72.

ТЕМА 5. ДОКАЗИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ: ПОНЯТТЯ ДОКАЗУ І ДОКАЗУВАННЯ

1. Поняття доказів і доказування в адміністративному процесі. Оцінка доказів.
2. Належність і допустимість доказів. Забезпечення доказів.
3. Допит свідка в адміністративному процесі.
4. Особливості процесу доказування на окремих стадіях адміністративного процесу.
5. Призначення судової експертизи. Висновок експерта.

Контрольні запитання:

1. Що таке доказування в адміністративному процесі?
2. Які є види доказів?
3. Які обставини не підлягають доказуванню в адміністративному процесі?
4. У чому полягає забезпечення доказів в адміністративному процесі?

5. За чиєю ініціативою здійснюється забезпечення доказів в адміністративному процесі?

Задача 1

Товариство з обмеженою відповідальністю «Агропродукт» звернулося з позовом до Східної регіональної митниці про визнання недійсним рішення про визначення коду товару № КЕ – 800-552-04 від 3 червня та зобов'язання провести митне оформлення за кодом товару, визначеним позивачем. Господарський суд Харківської області призначив комплексну судову експертизу, на основі якої встановив помилковість визначеного відповідачем коду товару та задовольнив позов. Харківський апеляційний господарський суд своєю постановою рішенням суду першої інстанції залишив без змін.

Відповідач оскаржив зазначені судові рішення у касаційному порядку, посилаючись на своє виключне право визначати код товару. Погоджуючись із доводом Східної регіональної митниці, Вищий адміністративний суд України додатково вказав на невиконання судами першої та апеляційної інстанцій обов'язку оцінювати докази в їх сукупності, оскільки жоден із них не має для суду наперед встановленої сили. За результатами перегляду оскаржені судові рішення були скасовані, а позов залишений без задоволення.

Чи обґрунтованим є рішення Вищого адміністративного суду?

Задача 2

До Львівського окружного адміністративного суду 30.01.2014 р. надійшла позовна заява від прокурора Бродівського району Львівської області про визнання протиправним і скасування рішення №120 від 16.12.2013 р. «Про політичну ситуацію в Україні», прийнятого Чернецькою сільською радою. Одночасно прокурор просив забезпечити позов шляхом зупинення дії оскаржуваного рішення до вирішення справи по суті. Доказів в обґрунтуванні терміновості забезпечення позову позивач суду не надав.

Яке рішення має прийняти суддя у ці ситуації?

Які існують способи забезпечення адміністративного позову?

Задача 3

При вирішенні спору щодо заборгованості із заробітної плати перед секретарем місцевої ради суд поклав обов'язок доведення наявності такої заборгованості на позивача. Через те, що позивач не довів обставину заборгованості із заробітної плати суд відмовив у задоволенні позову.

Чи правомірним є дії суду?

Чим порядок доказової діяльності в адміністративних судах відрізняється від доказової діяльності і інших судах?

Законодавство і спеціальна література:

1. Закон України «Про судову експертизу» від 25 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - №28. – Ст.232.(зі змінами)

2. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затв. Міністерством юстиції України від 8 жовтня 1998 р. №53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 30 грудня 2004 р. №144/5) (зі змінами.).
3. Бідей О. Принцип презумпції вини в адміністративному судочинстві // Підприємництво, господарство і право. – 2013. - №5.
4. Бочаров Д. Щодо потреби загальнотеоретичного дослідження проблеми юридичного доказування // Право України. – 2002. - №5.
5. Гордєєв В. Юридичні факти в адміністративному судочинстві: пізнання та доказування // Вісник ВАСУ. – 2012. - №2. – С.70-76.
6. Додин Е.В. Доказательства в административном процессе. – М., 1973.
7. Додин Е.В. Доказывание и доказательства в правоприменительной деятельности органов государственного управления. – К., 1976.
8. Кіт Х. Роль адміністративного суду у збиранні доказів на стадії підготовчого провадження // Вісник Львівського університету. Серія юрид. – Вип. 59. – 2013.
9. Колпаков В.К., Гордєєв В.В. Доказування в податкових спорах в адміністративному судочинстві України // Адміністративне право і процес. – 2013. - №2. – С.204-212.
10. Перепелюк В.Г. Адміністративний процес. Загальна частина: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2003. – С. 204-235.
11. Тартышник В.М., Слинко С.В. Теория доказательств. – Х., 1998.
12. Теория доказательств в советском уголовном процессе. Часть общая / Кол.авт.: Белкин Р.С., Винберг А.И., Эйсман А.А. и др.. – М.: Юрид.лит., 1967.
13. Шкарлупа В.К. Доказування та докази в адміністративно-примусовій діяльності органів внутрішніх справ (міліції): Монографія. – К.: УАВС, 1995.

ТЕМА 6. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПОЗОВ

1. Поняття адміністративного позову. Форма і зміст адміністративного позову. Елементи адміністративного позову. Види адміністративних позовів.
2. Вимоги до позовної заяви.
3. Право на адміністративний позов. Об'єднання і роз'єднання адміністративних позовів.
4. Захист відповідача від адміністративного позову: відзив на позовну заяву
5. Відповідь на відзив
6. Заперечення
7. Заперечення третьої особи
8. Забезпечення адміністративного позову.
9. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви. Відкриття провадження в адміністративній справі. Відмова у відкритті провадження в адміністративній справі.
10. Зустрічний позов.

Контрольні запитання:

1. Що слід розуміти під поняттям «справа адміністративної юрисдикції»?
2. Як співвідносяться поняття «публічно-правовий спір» і «адміністративно-правовий спір»?
3. Які основні види публічно-правових спорів належать до юрисдикції адміністративних судів?
4. Які публічно-правові справи не належать до юрисдикції адміністративних судів?
5. В чому проявляється виняткова природа спорів за зверненнями владних суб'єктів до фізичних осіб?
6. Які публічно-правові справи не належить вилучені з юрисдикції адміністративних судів

Задача 1

Донецький апеляційний адміністративний суд на підставі п.1 частини першої ст. 205 КАС України постановив ухвалу від 25 липня 2012 р. про залишення рішення місцевого суду про відмову у задоволенні позову ОСОБА до Донецької дирекції Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта» про протиправну відмову в задоволенні запиту на інформацію (ненадання копії наказу про ліквідацію вузла поштового зв'язку, інших документів, пов'язаних із ліквідацією цього вузла, інформації про передачу приміщення та іншого майна, що належало відділенню, фізичній чи юридичній особі) та зобов'язання відшкодувати завдану моральну шкоду суди.

Чи правомірним є рішення Донецького апеляційного адміністративного суду?

Чи відноситься Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта» до розпорядників публічної інформації?

Чи змінилося б рішення Донецького апеляційного адміністративного суду, якщо б предметом позову була відмова в задоволенні запиту на інформацію щодо використання коштів з Державного бюджету на проведення реорганізації у структурі Донецької дирекції Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта»? (Відповіді обґрунтувати)

Задача 2

Гр. Н. звернувся до Миколаївського районного суду Львівської області до старшого державного інспектора з охорони навколишнього природного середовища у Львівській області про визнання протиправною та скасування постанови про накладення адміністративного стягнення. Ухвалою суду від 2 жовтня 2007р. гр.Н було відмовлено у відкритті провадження у справі з огляду на те, що юрисдикція адміністративного суду не поширюється на публічно-правові справи про накладення адміністративних стягнень.

Гр..Н. звернувся з апеляційною скаргою до Львівського апеляційного адміністративного суду.

Чи правомірним є рішення суду першої інстанції?

Яке рішення має прийняти Львівський апеляційний адміністративний суд?

Чи поширюється юрисдикція адміністративних судів на справи про притягнення до адміністративної відповідальності фізичних чи юридичних осіб?

Задача 3

Громадянин звернувся до Вищого адміністративного суду України із адміністративним позовом до Верховної Ради України із вимогою скасувати Закон України “Про пенсійне забезпечення” як такий, що не відповідає Конституції України.

Якими мають бути дії Вищого адміністративного суду України щодо позову?

Чи належить розглядати таку справу у порядку адміністративного судочинства? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 4

75-річний пенсіонер звернувся до адміністративного суду зі скаргою на рішення територіального органу Пенсійного Фонду України про відмову у збільшенні розміру пенсії. У скарзі пенсіонер виклав усі відомості, які вимагає КАСУ для позовної заяви. Але адміністративний суд залишив скаргу без руху і направив її для усунення недоліків у зв’язку з тим, що формою звернення до адміністративного суду має бути позовна заява, а не скарга.

Пенсіонер звернувся до юридичної клініки за допомогою в оформленні документа, оскільки йому тяжко самому переписувати скаргу та ще й у двох примірниках (для суду і для відповідача).

Чи правильно вчинив адміністративний суд?

Чи допустив суд порушення принципів адміністративного судочинства?

Чи можна оскаржити ухвалу суду про залишення скарги без руху в апеляційному порядку? Чи доцільно це робити у наведеній ситуації? Надайте консультацію пенсіонерові?

Законодавство, судова практика і спеціальна література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – К., 2014 (зі змінами). – Гл.61.
2. Закон України «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996р. //Урядовий кур’єр. – 17 жовтня 1996р. (зі змінами).Конституція України. –К., 1996. (зі змінами).
3. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. // Урядовий кур’єр. – 15 лютого 2011.
4. Постанова Пленуму ВАС України від 20.05.2013, №8 «Про окремі питання юрисдикції адміністративних судів» //http://www/vasu.gov.ua/laws/
5. Довідка про вивчення та узагальнення практики застосування адміністративними судами положень Закону України «Про доступ до публічної інформації» (Узагальнення судової практики ВАС України) //http://www/vasu.gov.ua/laws/

6. Довідка про результати вивчення та узагальнення практики розгляду заяв за позовами про притягнення до адміністративної відповідальності. (Узагальнення судової практики ВАС України) // <https://www.vasu.gov.ua/laws/>
7. Узагальнення судової практики ВАС України «Про практику застосування окремих приписів Кодексу адміністративного судочинства України» від 06.08.2008 р. // <http://www.vasu.gov.ua/laws/>
8. Авер'янов В.Б. Владні управлінські функції за Кодексом адміністративного судочинства України: доктринальний аналіз // Проблеми теорії та практики адміністративної юстиції: зб.наук.статей/ Смокович М.І., Цуркан М.І., Перепелюк В.Г. та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – С.23-48.
9. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 2. Загальна частина / Ред.колегія: В.Б. Авер'янов (голова). – К.: Вид-во “Юридична думка”, 2005. – Розділ VII.
10. Бевзенко В.М. Адміністративна юрисдикція: поняття, сутність, проблеми відмежування // Адміністративне право і процес. – 2013. - №2 (4). – С.180-195.
11. Бевзенко В.М. Земельні відносини як предмет юрисдикції адміністративних судів // Адміністративне право і процес. – 2014. 0 №2 (8). – С.198-218.
12. Бородін М. Конституційне право громадянина на звернення до суду за захистом своїх прав // Право України. – 2000. - №8.
13. Голосніченко І. Сучасний стан оскарження постанов про адміністративні правопорушення та перспективи застосування законодавства з питань адміністративної юстиції // Вибори та демократія. – 2006. - №3. С.65-68.
14. Лученко Д. Про основні ознаки адміністративно-правового спору // Вісник Академії правових наук України. - 2013. - №2.
15. Рябченко О.П. Категорія «публічно-правовий спір»: розмежування конституційної та адміністративної юрисдикцій // Вісник Конституційного Суду України. – 2011. - №4-2. С.174-178.
16. Самсін І., Іваницька Н. Адміністративний договір – форма реалізації публічного інтересу // Право України. – 2006. - №6. – С.114-118.
17. Смокович М.І. Теоретичні аспекти визначення компетенції адміністративних судів // Вісник ВАСУ. – 2011.- №4. – С.18-28.
18. Татьков В. Публічно-правовий спір і адміністративно-правовий спір: їх співвідношення // Право України. – 2014. – №2. – С.211-219.
19. Ткач Г.Й. Конституційне право громадян на судовий захист суб'єктивних публічних прав //: “Swobody obywatelskie w Polsce i na Ukrainie – rzeczywistość i perspektywy”. – Przemyśl, 2001. – С.93-97.
20. Ткач Г. Предмет судового оскарження у справах, що виникають з адміністративного спору // Вісник Львівського національного університету. – Серія юридична. 2005. – Випуск 41. – С.157-161.
21. Хаманева Н.Ю. Теоретические проблемы административно-правового спора // Государство и право. – 1998. - №7.
22. Хлібороб Н.Є. Публічно-правовий спір як предмет юрисдикційної діяльності адміністративного суду: дис....канд.юрид.наук: 12.00.07. – Львів, 2012.

23. Хлібороб Н.Є. Суб'єкт владних повноважень як сторона у публічно-правовому спорі: теоретичні та прикладні проблеми визначення / Вісник Львів. Ун-тету. Серія юрид. – 2011. – Вип. 54. – С.188-194.
24. Сьоміна В.А. Адміністративно-правовий спір: сутність та зміст //Право та управління. – 2011. - №1. – с.440-451.
25. Чечот Д.М. Административная юстиция (Теоретические проблемы). – Л., 1973.
26. Якуба О.М. О судебном обжаловании решений по делам, возникающим из административно-правовых отношений // Советское государство и право. – 1981. - №2.

ТЕМА 7. СУДОВИЙ РОЗГЛЯД АДМІНІСТРАТИВНОЇ СПРАВИ

Мета заняття: проаналізувати хід проведення судового розгляду справи

План

1. Підготовче провадження. Підготовка справи до судового розгляду. Попереднє судове засідання. Примирення сторін під час підготовчого провадження. Судові рішення за наслідками підготовчого провадження.
2. Розгляд адміністративної справи у судовому засіданні.
3. Основні стадії судового розгляду адміністративної справи.
4. Порядок дослідження доказів.
5. Відкладення розгляду справи або оголошення перерви в її розгляді.
6. Судові дебати.
7. Вихід суду для ухвалення рішення. Таємниця нарадчої кімнати

Основне законодавство та література до теми:

1. Базов В. Форми провадження в адміністративному судочинстві: питання визначення та класифікації // Право України. – 2012. – No1-2.- С.353-361.
2. Колтунова А.І. Спірні питання забезпечення позову в цивільному процесі // Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу та Кодексу адміністративного судочинства України /Тези доповідей та наукових повідомлень учасників міжнародної наук.-практичної конференції, 25-26 січня 2007 р. – Харків, 2007. – С.138.
3. Картузова І., Осадчий А. До проблеми позову в адміністративному процесі // Право України. – 2003. - No7. – С.80-83.
4. Кіт Х. Підготовче провадження як стадія адміністративного процесу: загальна характеристика // Вісник Львівського університету. Серія юрид. – Вип. 58. – 2013.
5. Основи адміністративного судочинства / Навч. посібник / За заг.редакцією Александрової Н.В., Куйбіди Р.О. – К.: Конус-Ю, 2006.
6. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / Навч. посібник / За заг.редакцією Куйбіди Р.О., Шишкіна В.І. – К.: Старий світ, 2006.

7. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики. – К., 2007 р.
8. Смокович М. Скорочене провадження в адміністративній справі: проблеми та перспективи // Вісник ВАСУ. – 2011. – С.№3. – С.19-21.
9. Труш М. Вимоги до судових рішень в адміністративній справі // Вісник Львівського університету. Серія юрид. – Вип. 58. – 2013.
10. Янюк Н. Спірні питання щодо забезпечення позову при оскарженні нормативно-правових актів // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2009. - №1. – С.60-63.

ТЕМА 8. СУДОВІ РІШЕННЯ ТА ПОРЯДОК ЇХ ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ

1. Поняття та види судових рішень в адміністративних справах. Законність і обґрунтованість судового рішення.
2. Порядок ухвалення судових рішень, їх форма.
3. Повноваження суду при вирішенні справи. Залишення позовної заяви без розгляду. Зупинення та поновлення провадження у справі. Закриття провадження у справі.
4. Зміст постанови і ухвали. Окремі ухвали суду. Додаткове судове рішення. Роз'яснення судового рішення.
5. Право на апеляційне оскарження. Порядок і строки апеляційного оскарження. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судове рішення.
6. Право на касаційне оскарження. Порядок і строки касаційного оскарження. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судове рішення.
7. Особливості виконання судових рішень адміністративних судів.

Основне законодавство та література до теми:

1. Базов В., Ільков В. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів в адміністративних справах // Вісник ВАСУ. – 2011. - №3. – С.91-99.
2. Капустинський В., Хотинська-Нор О. Інформаційні листи суду касаційної інстанції як форма реалізації його не процесуальних повноважень // Вісник ВАСУ. – 2013.- №2. – С.59-64.
3. Ковбель М.М. Принципи перегляду судових рішень в адміністративному процесі // Адміністративне право і процес. – 2013. - №3. – С.116-121.
4. Роженко Д.В. Касаційний розгляд адміністративної справи в порядку письмово провадження // Вісник Вищої ради юстиції. – 2013. - №3.-С.46.
5. Трач О. Пояснення в суді апеляційної інстанції // Вісник Львівського національного університету. – Серія юрид.- 2004. - 39. – С.277-282.
6. Фурса С.Я., Щербак С.В. Виконавче провадження в Україні : Навч. пос. – К., 2002.

7. Хотинська О. Загальні аспекти відкриття виконавчого провадження // Право України. – 2003. – №2.
8. Перепелиця А.І. Поняття та система суб'єктів виконавчого провадження // Науковий вісник Юридичної академії МВС. – 204. - №4.-С.242-249.
9. Штефан М.Й., Омельченко М.П., Штефан С.М. Виконання судових рішень. – К., 2001.

III. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів **денної і заочної форм навчання** складається із самостійного вивчення частини програмного матеріалу з використанням рекомендованих підручників, методичних та дидактичних матеріалів, за такими темами з наступним розподілом навчального навантаження:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Поняття і завдання адміністративного судочинства в Україні	8	12
2	Принципи адміністративного судочинства	8	12
3	Система адміністративних судів. Адміністративна юрисдикція. Підсудність адміністративних справ	16	20
4	Учасники адміністративного процесу	8	12
5	Докази і доказування в адміністративному процесі	8	12
6.	Адміністративний позов	8	14
7.	Судовий розгляд адміністративної справи	16	14
8.	Судові рішення та порядок їх оскарження в адміністративних справах	23	19
	Разом	95	115

У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти проводять науково-дослідний пошук шляхом:

I. Складення адміністративного позову із усіма вимога та додатками. Слід врахувати положення КАСУ - щодо особливостей розгляду окремих категорій справ. Фабула завдання обирається студентами самостійно або через пошук в Єдиному державному реєстрі судових справ. Дані мають бути максимально правдивими із зазначенням конкретного адміністративного суду, учасників процесу тощо.

Завдання зі складення позову:

1. позов про визнання незаконним рішення сільської ради.
2. позовна про визнання протиправним та скасування розпорядження голови Закарпатської обласної державної адміністрації від 3 листопада 2017 р. №562 "Про тимчасовий порядок перетину кордону в пунктах пропуску Закарпатської області транспортними засобами особистого користування з іноземною реєстрацією жителями Закарпатської області"

3. визнання нечинним рішення селищної ради
4. позов про усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання
5. позов до інформаційного агентства про порушення виборчого законодавства
6. оскарження постанови про притягнення до адміністративної відповідальності капітаном морського порту
7. податкове подання
8. про визнання недійсним адміністративного договору
9. оскарження дій кандидата на пост президента України
10. оскарження бездіяльності приватного виконавця
11. про примусове видворення іноземця

Зразки тестових завдань:

1. Адміністративні справи з приводу оскарження нормативно-правових актів міністерства чи іншого центрального органу виконавчої влади, вирішуються (територіальна підсудність):
 - апеляційним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ;
 - окружним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ;
 - Вищим адміністративним судом України;
 - окружним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на адміністративну одиницю, в якій знаходиться відповідний орган;
 - місцевим загальним судом як адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на адміністративну одиницю, в якій знаходиться відповідний орган.
2. Адміністративні справи, відповідачем у яких є закордонне дипломатичне чи консульське представництво України, їхня посадова чи службова особа вирішуються (територіальна підсудність):
 - апеляційним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ;
 - окружним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ;
 - Вищим адміністративним судом України;
 - окружним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на адміністративну одиницю, в якій знаходиться Міністерство закордонних справ України;
 - місцевим загальним судом як адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на адміністративну одиницю, в якій знаходиться Міністерство закордонних справ України.
3. Адміністративний суд розглядає справи щодо:
 - конституційності указів та розпоряджень Президента України;
 - законності постанов Верховної Ради України;
 - конституційності постанов Кабінету Міністрів України;

конституційності законів;
справи про адміністративні правопорушення.

4. Предметом адміністративного судочинства є:
 - публічно-правовий спір;
 - приватно-правовий спір;
 - цивільно-правовий спір;
 - справа про адміністративне правопорушення;
 - майновий спір.
5. Назвіть принцип, який належить до принципів адміністративного судочинства:
 - обов'язковість актів суб'єкта владних повноважень
 - рівність сторін судового процесу між собою
 - закритість судового процесу
 - офіційне з'ясування всіх обставин у справі
 - імперативність
6. Вкажіть, що необхідно вчинити суду, за наслідками отримання позовної заяви, яка не підсудна цьому адміністративному суду:
 - залишити позовну заяву без руху
 - відкрити провадження у справі і розглядати справу по суті
 - відмовити у відкритті провадження у справі
 - залишити позовну заяву без розгляду
 - передати позовну заяву в інший адміністративний суд.
7. Судове рішення, яким суд вирішує спір по суті, викладається у формі:
 - припису;
 - рішення;
 - постанови;
 - ухвали;
 - вироку.
8. Юрисдикція адміністративних судів поширюється на публічно-правові справи:
 - щодо встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів або всеукраїнського референдуму;
 - щодо відносин, які відповідно до статуту (положення) об'єднання громадян віднесені до його внутрішньої діяльності;
 - щодо оскарження нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України;
 - про накладення адміністративних стягнень;
 - щодо примусового видворення особи без громадянства;
 - щодо конституційності актів Президента України;
 - щодо обмеження реалізації права на мирні зібрання (збори, мітинги, демонстрації тощо).
9. Принцип рівності усіх учасників адміністративного процесу означає:
 - рівність в управлінських відносинах
 - рівність перед судом
 - соціальну рівність
 - рівність перед законом
 - рівність у витратах на судовий процес

рівність сторін між собою

можливість суду вийти за межі позовних вимог.

10. Визначте послідовність виступів у судових дебатах:

Позивач.

Відповідач.

Третя особа, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору і бере участь на стороні позивача.

Третя сторона, яка заявляє самостійні вимоги і бере участь на стороні відповідача.

IV. КОМПЛЕКС КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Задачі:

3. Судді місцевого суду звернулися до суду із позовом, у якому просять стягнути на свою користь втрати частини заробітної плати, пов'язані з утриманням податку відповідно до Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб» на користь. Свої позовні вимоги позивачі обґрунтовують тим, що протягом 2004-2006 років з нарахованої позивачам заробітної плати було отримано податок з доходів фізичних осіб. Оскільки судді відповідно до Указу Президента України від 10.07.1995р. №584/95 «Про додаткові заходи щодо соціального захисту» звільнені від сплати прибуткового податку, то утримані з нарахованої позивачам заробітної плати відповідні суми підлягають стягненню на користь останніх. Протягом 2004-2006 років жодні зміни до кошторису відповідного місцевого суду стосовно компенсації втрати частини заробітку суддів від сплати податку не вносились, що не забезпечило належний рівень оплати праці суддів та призвело до зменшення фактично отриманої позивачами заробітної плати.

*Хто є сторонами і третіми особами у цій справі?
(Ухвала ВАСУ від 10 липня 2008 року).*

4. Товариство з обмеженою відповідальністю “Лазурне узбережжя” звернулось до суду з позовом до Інспекції державного архітектурно-будівельного контролю, в якому просить зобов'язати відповідача продовжити дію дозволу на виконання будівельних робіт від 22.03.2005 р. №156/05. У ході розгляду справи суд встановив, що:

1) відповідно до ст. 29 Закону України “Про планування і забудову територій”, Положення про державний архітектурно-будівельний контроль, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 р. № 225, та Положення про порядок надання дозволу на виконання будівельних робіт, затвердженого наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 05.12.2000 р. № 273, повноваження надавати дозвіл на виконання будівельних робіт або відмови у наданні такого дозволу надано Інспекціям державного архітектурно-будівельного контролю;

2) згідно з довідкою Головного управління статистики в Одеській області від 21.09.2006 р. №01-02-114-2682 та Положення про інспекцію державного архітектурно-будівельного контролю, яке затверджене наказом начальника Управління архітектури та містобудування Виконавчого комітету Одеської міської ради, Інспекція не є юридичною особою і діє у складі Управління архітектури та містобудування Виконавчого комітету Одеської міської ради.

*Кого слід віднести до належного відповідача (-ів) у цій справі?
(Ухвала ВАСУ від 17 квітня 2007 року)*

5. Гриценко В.Г. звернувся із позовом до інспекції державного архітектурно-будівельного контролю Кіровоградської міської Ради про визнання протиправною її бездіяльності, яка, на думку позивача, полягала у ненаданні йому дозволу на виконання будівельних робіт по реконструкції нежилого приміщення, вбудованого в житловий будинок по вул. Дзержинського, 35, площею 29,7 м. кв. під стоянку для легкового автомобіля із влаштуванням окремого в'їзду з вул. Дзержинського. Під час судового розгляду справи було виявлено, що рішенням Ленінського районного суду м. Києва від 19 січня 2005 року, залишеним без змін ухвалою Апеляційного суду Кіровоградської області, був задоволений позов Даценка В.В. до Гриценка В.Г. про усунення перешкод у користуванні житлом та відшкодування моральної шкоди. Підставою для цього, відповідно до цього рішення суду, стало проведення будівельних робіт без відповідного дозволу місцевої інспекції державного архітектурно-будівельного контролю та те, що отвір гаражних воріт виконано з порушенням будівельних норм.

Чи необхідно Даценка В.В. залучати до участі у цій справі. Якщо так, то у якій якості? (Ухвала ВАСУ від 15 грудня 2005 року)

Контрольні запитання:

1. Хто є сторонами в адміністративному процесі?
2. Хто може бути позивачем та відповідачем в адміністративній справі?
3. Що таке неналежна сторона в адміністративному процесі?
4. Чи допускається в адміністративному процесі процесуальне правонаступництво?
5. Які види третіх осіб передбачені КАС України?
6. Що таке процесуальне представництво?
7. Яка відмінність процесуального статусу представника в адміністративному процесі від статусу в цивільному процесі?

Законодавство і спеціальна література:

1. Авер'янов В.Б. Владні управлінські функції за Кодексом адміністративного судочинства України: доктринальний аналіз / Зб.наук.праць /Смокович М.І., Цуркан М.І., Пасенюк В.Г. та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2012.- С.23-48.
2. Артеменко М. Представництво прокуратурою інтересів держави в суді: проблемні питання модифікації «класичної» моделі процесуального представництва та виклики часу // Вісник ВАСУ. – 2013. - №3. – С.81-92.
3. Бевзенко В. Публічне правонаступництво: сутність, процедура та особливості // Право України. – 2014. - №3. – С.75-90.
4. Ільків Н.В. Представництво прокуратурою інтересів у справах про примусове відчуження об'єктів нерухомості з мотивів суспільної необхідності // Адміністративне право і процес. – 2014. - №10. – С.165-174.
5. Сідей Я.Я., Селіванов О.А. Залучення громадянином третіх осіб при розгляді адміністративних спорів // Публічне право. – 2015. - №1. – С.71-78.
6. Ткач Г.Й. Суб'єкт владних повноважень як сторона у судовому процесі / Матеріали XV регіональної науково-практичної конференції “Проблеми

- державотворення і захисту прав людини в Україні” (4-5 лютого 2009р.) – Львів. – 2009. – С. 156-160.
7. Чванкін С.А. Види судового представництва. Чи є громадське представництво? // Актуальні проблеми і права: Збірник наукових праць. – 2004. – Вип.22. – С.572-576.
 8. Щавінський В.Р. Держава як відповідач в адміністративному процесі // Публічне право. – 2015. - №3 (19). – С.137-143.
 9. Щавінський В. Р. Держава як позивач у адміністративному процесі: сутність та відповідність природу адміністративної юстиції // Публічне право. – 2015. - №1. (17). – С.57-72.
 10. Янюк Н. Процесуальне правонаступництво в адміністративному судочинстві // «Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу та Кодексу адміністративного судочинства України» / Міжнародна науково-практична конференція (25-26 січня 2007р.). – Харків, 2007. – С. 258-260.

ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ І ІНСТАНЦІЇ

1 До Окружного адміністративного суду м. Києва 11.04.2014 було подано позовну заяву головним спеціалістом відділу державної реєстрації речових прав на нерухоме майно Реєстраційної служби Головного управління юстиції у м. Києві ОСОБА_1. До Головного управління юстиції у м. Києві про скасування наказу від 24.02.2014р. наказу про застосування заходів дисциплінарного провадження. Окружний адміністративний суд ухвалою від 15 квітня 2014р. залишив позовну заяву без руху.

Чи правомірні дії суду?

Які наслідки прийняття ухвали про залишення позовної заяви без руху?

2. Державна податкова інспекція звернулась до суду із вимогою застосувати до товариства із обмеженою відповідальністю – платника податків арешт активів шляхом зупинення операцій на рахунках в установі банку. 18 травня 2006 р. суд першої інстанції, пізніше підтриманий судом апеляційної інстанції, відмовив у задоволенні позову на підставі двох основних мотивів. По-перше, суд встановив безпідставність вимоги про зупинення операцій через відсутність обставин, які б обґрунтовували необхідність вжиття цього примусового заходу. По-друге, на момент розгляду справи суд констатував зміни до закону, якими позивач позбавлявся права звертатись до суду із такою вимогою.

Чи обґрунтованими є дії суду?

3. До Окружного адміністративного суду м. Києва звернулась ОСОБА_1 та ОСОБА_2 в інтересах неповнолітньої ОСОБА_4 з позовом до Відділу у справах громадянства імміграції та реєстрації фізичних осіб Дніпровського РАГУ МВС України в м. Києві про визнання дій щодо зняття з реєстраційного обліку протиправними та зобов'язання вчинити певні дії. 25 квітня 2014 р. до канцелярії

суду надійшла спільна заява ОСОБА_1 та ОСОБА_2 про відкликання поданого адміністративного суду з підстав врегулювання спору в досудовому порядку.

Яке рішення має винести суд?

Який склад учасників процесу?

4. У липні 2013 року ОСОБА_1 звернувся до Черкаського окружного адміністративного суду з позовом до відділу державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень реєстраційної служби Черкаського міського управління юстиції, в якому просить зобов'язати здійснити реєстрацію припинення обтяження 1/3 квартири за адресою: АДРЕСА_1 та видати відповідний витяг з Держреєстру.

Обґрунтовуючи позовні вимоги, позивач зазначив, що після смерті батька ОСОБА_3 відкрилася спадщина на 1/3 квартири за адресою: АДРЕСА_1. Під час оформлення спадкових документів було з'ясовано, що на зазначену 1/3 квартири постановою слідчого СУ УМВС України в Черкаській області від 08.08.2008р. накладено арешт у зв'язку відкриттям кримінальної справи по обвинуваченню ОСОБА_3 у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України. На звернення СУ УМВС України в Черкаській області про зняття обтяжень щодо 1/3 квартири, відповідач рішенням від 26.07.2013р. № 44000293 відмовив позивачу у державній реєстрації припинення обтяження з посиланням на те, що судові рішення щодо батька відповідача - ОСОБА_3 не набрали законної сили та не засвідчені. Позивач зазначає, що як і вирок Придніпровського районного суду м. Черкаси від 25.09.2008р., яким ОСОБА_3 засуджено до чотирьох років позбавлення волі зі звільненням від відбуття покарання з випробуванням на два роки, так і рішення Придніпровського районного суду м. Черкаси від 11.12.2009р., яким у цивільній справі стягнуто з ОСОБА_3 60 836 грн. 12 коп. матеріальної шкоди та 5000 грн. моральної шкоди, набрали законної сили, а тому відмова відповідача у реєстрації обтяжень з вищенаведених підстав є незаконною.

Використовуючи положення чинного законодавства:

1. Конституції України від 28 червня 1996 року;
2. Кодексу адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року, -

Дайте відповідь на запитання:

Визначте правовідносини, які склалися, опишіть їх: назвіть вид, ознаки, учасників, дайте характеристику складовим цих правовідносин, вкажіть яким саме нормативно-правовим актом урегулюються ці правовідносини?

Яку теорію розмежування слід застосовувати?

Чи належать до юрисдикції адміністративних судів спори щодо зняття арешту на майно, який накладено в порядку кримінально-процесуального судочинства і це обтяження не знято, хоча провадження у кримінальній справі закінчено з виправданням власника майна або закрито?

Чи є підстави для втручання в розсуд реєстраційної служби адміністративного суду?

Чи може адміністративний суд у порядку адміністративного судочинства визнати протиправною відмову органів державної реєстрації прав у реєстрації

майна, якщо обтяження накладено в порядку кримінально-процесуального законодавства та провадження у справі закінчено або закрито, а це обтяження не знято відповідно досудового слідства або судом в порядку кримінального законодавства?

Контрольні запитання:

1. Яка мета підготовчого провадження? Які питання вирішуються на стадії підготовчого провадження?
2. В яких випадках не допускається забезпечення позову шляхом зупинення дії актів?
3. За якими правилами постановляють ся постанови адміністративного суду першої інстанції?
4. Які є види ухвал адміністративного суду?

Законодавство і спеціальна література:

1. Базов В. Форми провадження в адміністративному судочинстві: питання визначення та класифікації // Право України. – 2012. – №1-2.- С.353-361.
2. Колтунова А.І. Спірні питання забезпечення позову в цивільному процесі // Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу та Кодексу адміністративного судочинства України /Тези доповідей та наукових повідомлень учасників міжнародної наук.-практичної конференції, 25-26 січня 2007 р. – Харків, 2007. – С.138.
3. Картузова І., Осадчий А. До проблеми позову в адміністративному процесі // Право України. – 2003. - №7. – С.80-83.
4. Кіт Х. Підготовче провадження як стадія адміністративного процесу: загальна характеристика // Вісник Львівського університету. Серія юрид. – Вип. 58. – 2013.
5. Основи адміністративного судочинства / Навч. посібник / За заг.редакцією Александрової Н.В., Куйбіди Р.О. – К.: Конус-Ю, 2006.
6. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / Навч. посібник / За заг.редакцією Куйбіди Р.О., Шишкіна В.І. – К.: Старий світ, 2006.
7. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики. – К., 2007 р.
8. Смокович М. Скорочене провадження в адміністративній справі: проблеми та перспективи //Вісник ВАСУ. – 2011. – С.№3. – С.19-21.
9. Труш М. Вимоги до судових рішень в адміністративній справі Вісник Львівського університету. Серія юрид. – Вип. 58. – 2013.
10. Янюк Н. Спірні питання щодо забезпечення позову при оскарженні нормативно-правових актів // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2009. - №1. – С.60-63.